

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/147/2024
Identifikačné číslo spisu:	0020201846
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:0020201846.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. v spore žalobcu Obec Výšné Nemecké, Výšné Nemecké 55, IČO: 00326011, zastúpeného advokátom JUDr. Michaelom Medviďom, Košice, Jihlavská 1359/22, proti žalovanému CSM - STAV s.r.o., Michalovce, Priemyselná 91, IČO: 36206016, zastúpenému advokátskou kanceláriou Vášiv & Partners s.r.o., Košice, Murgašova 3, IČO: 47238836, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 27C/29/2020, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 09. novembra 2023 sp. zn. 5Co/255/2022 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému voči žalobcovi p r i z n á v a náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 17. mája 2022 sp. zn. 27C/29/2020 určil, že zmluva o pôžičke zo dňa 22. 11. 2006, uzatvorená medzi veriteľom spoločnosťou CSM - STAV s.r.o., IČO: 36206016 a dlžníkom Obcou Výšné Nemecké - vtedy zastúpenou O. B., povereným starostom, na základe ktorej mal veriteľ poskytnúť dlžníkovi pôžičku vo výške 570.000 slovenských korún, po prepočte konverzným kurzom 18.920,53 eura, je absolútne neplatná (I. výrok). Určil, že všetky dodatky č. 1 - č. 7, nadväzujúce na zmluvu o pôžičke zo dňa 22. 11. 2006 sú takisto absolútne neplatné (II. výrok) a rozhodol, že žalobca má nárok vo vzťahu k žalovanému na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (III. výrok). Zo zápisnice zo zasadnutia obecného zastupiteľstva Obce Výšné Nemecké konaného 09. 11. 2006 o 08:00 hod. vyplynulo, že o prijatí úveru obecné zastupiteľstvo nerokovalo. Okresný súd bol toho názoru, že zmluvu o pôžičke z 22. 11. 2006 uzatvoril len sám bývalý starosta obce bez predchádzajúceho súhlasu obecného zastupiteľstva (§ 11 ods. 4 zákona o obecnom zriadení), preto tento právny úkon je vo vzťahu k obci v zmysle ustanovení § 39, § 40 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom, pretože obsahom

odporuje zákonu a bez predchádzajúceho súhlasu obecného zastupiteľstva zákon obchádza. Okresný súd určil, že dotknutá zmluva o pôžičke a dodatky č. 1 - 7 na ňu nadväzujúce (ktorými zmluvné strany predlžovali lehotu splatnosti pôžičky) sú absolútne neplatné. Na vec aplikoval § 7 ods. 1, 2 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, § 8 ods. 1, 2, § 11 ods. 4 písm. a), b), § 13 ods. 4 písm. e) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a § 657, § 658 ods. 1, § 37 ods. 1, § 39, § 40 ods. 1 Občianskeho zákonníka. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovaného rozsudkom z 09. novembra 2023 sp. zn. 5Co/255/2022 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a II. tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol (I. výrok) a žalovanému priznal proti žalobcovi náhradu trov celého konania v plnom rozsahu (II. výrok). Odvolací súd z dôvodov uvedených v bode 13 rozsudku nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku týkajúcu sa existencie prekážky litispendencie, ktorá sa podľa odvolateľa v priebehu konania zmenila na prekážku res iudicata. Za dôvodnú považoval odvoláciu námietku spočívajúcu v procesnej neprípustnosti žaloby, keď žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke ako žaloba o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP nevyplýva zo žiadneho osobitného predpisu. Skonštatoval, že petit žaloby je zrozumiteľný, jasný a nezameniteľný, má podklad v skutkových tvrdeniach vyplývajúcich zo žaloby, zodpovedá vôli žalobcu a bezprostredne sa týka oboch strán sporu, preto nemožno hovoriť o rozpore medzi skutkovými tvrdeniami vyplývajúcimi zo žaloby a žalobným návrhom, v dôsledku čoho nebol dôvod na postup podľa § 129 CSP. Súd prvej inštancie sa však nezaoberal námietkou žalovaného o neprípustnosti žaloby preto, že určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke a jej dodatkov nevyplýva z osobitného predpisu. Išlo o relevantnú obranu žalovaného, ktorá si zo strany súdu vyžadovala špecifickú odpoveď. Naplnenie podmienok predpokladaných v § 390 CSP si vyžadovalo priamo zo strany odvolacieho súdu dať nielen túto špecifickú odpoveď, ale súčasne posúdiť, o aký typ žaloby v prejednávanej veci ide a či predmetom konania je prípustná žaloba (§ 137 CSP). Žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu spadá pod žalobu o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP. Žalovaný sa procesnou neprípustnosťou žaloby bránil od začiatku konania, preto žalobca mal priestor na to, aby k tejto obrane podal vlastnú argumentáciu, čo učinil, naposledy vo vyjadrení v odvolacom konaní. Z tohto dôvodu, hoci súd vyhovel žalobe bez toho, aby sa zaoberal otázkou (ne)prípustnosti žaloby podľa § 137 CSP, odvolací súd, ktorý v odvolacom konaní použil § 137 CSP, už postup podľa § 382 CSP nezvolil (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/137/2021). Žaloba, podaná už za účinnosti Civilného sporového poriadku, spadá pod typ žaloby podľa § 137 písm. d), pretože predmetom konania je určenie neplatnosti právneho úkonu (zmluvy a jej dodatkov) ako určenie právnej skutočnosti v jeho negatívnom zmysle. Pokiaľ zákonná konštrukcia § 137 písm. d) CSP hovorí, že žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu, otázku prípustnosti žaloby uplatnenej podľa § 137 písm. d) CSP súd už neskúma z pohľadu naliehavého právneho záujmu, ale z hľadiska zistenia, či požadované určenie vyplýva z osobitného predpisu. Odvolací súd mal za to, že prípustnosť podanej žaloby nevyplýva zo žiadneho osobitného zákona (ktorým nie je ani zákon č. 138/1991 Zb., konkrétne § 7 ods. 1 a 2). Nestotožnil s argumentáciou žalobcu, že ide o žalobu, na podaní ktorej mal naliehavý právny záujem. Ide o nesprávnu interpretáciu § 137 CSP aj rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Obdo/5/2021, ktorý sa zaoberal prípustnosťou žaloby z hľadiska § 137 písm. c) a písm. d) CSP. Žaloba o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke ako právneho úkonu spadá pod žalobu o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP. Na uvedenom zhodnotení typu žaloby nemení nič ani prípadná okolnosť, že žalobca požaduje určiť absolútnu neplatnosť právneho úkonu. Odvolací súd uzavrel, že určenie neplatnosti predmetnej zmluvy a jej dodatkov žalobou o určení právnej skutočnosti nevyplýva z osobitného predpisu a žaloba je neprípustná podľa § 137 písm. d) CSP, čo vylučuje, aby súd žalobu vecne prejednal. Pokiaľ tak súd prvej inštancie urobil, svoje rozhodnutie zaťažil nesprávnym právnym posúdením veci, čím bol naplnený odvolateľom uplatnený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a II. zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol (§ 388 CSP). O trovách celého konania rozhodol podľa § 396 ods. 2 a § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdiac dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Argumentoval, že ustanovenie §

137 CSP nevypočítava obsah žalôb taxatívnym, ale demonštratívnym spôsobom, čo znamená, že na súde sa možno domáhať, aby sa žalobou rozhodlo aj o iných nárokoch, právach alebo skutočnostiach než tých, ktoré sú uvedené v § 137 CSP. Súd nie je oprávnený ani povinný odmietnuť žalobu len preto, že jej obsah nemôže subsumovať pod jednotlivé alternatívy ustanovenia CSP. Zámerom zákonodarcu bolo vylúčiť všetky nepotrebné a nezmyselné žaloby o určenie neplatnosti, resp. platnosti právnych úkonov a iných právnych skutočností, ktoré vyvolávajú ďalšie spory a mihnú sa účelu žaloby určovacej, ale v žiadnom prípade jeho zámerom nebolo znemožniť domáhať sa neplatnosti právnych úkonov (či už relatívnej alebo absolútnej) v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka. Aj podľa ustáleného názoru dovolacieho súdu je v prípade tzv. určovacích žalôb správne posúdenie podmienok procesnej prípustnosti žaloby prvotnou otázkou, ktorú súd musí skúmať. Procesné podmienky nie sú výslovne zákonom definované, dajú sa však vyvodiť z ustanovení CSP. K otázke naliehavého právneho záujmu poukázal na judikát R 17/1972 a rozsudok Najvyššieho súdu SR zo 06. 12. 2012 sp. zn. 5Cdo/31/2011. Vo vzťahu k absolútnej neplatnosti právneho úkonu poukázal na nález Ústavného súdu SR z 22. 06. 2017 č. k. II. ÚS 796/2016-65. Vzhľadom na skutkové okolnosti veci bol dovolateľ názoru, že súd prvej inštancie rozhodol v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou a judikatúrou najvyšších súdnych autorít. Existujú desiatky rozhodnutí, kde súdy právny úkon starostu urobený bez predchádzajúceho súhlasu obecného zastupiteľstva, ktorý je zo zákona o obecnom zriadení vyžadovaný, pre rozpor so zákonom zrušili a vyhlásili za absolútne neplatný; poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR z 25. 11. 2020 sp. zn. 7Cdo/268/2019. Namietal, že odvolací súd sa nedostatočne vysporiadal s argumentáciou žalobcu, ktorou odôvodňoval prípustnosť určovacej žaloby a obmedzil sa len na všeobecné závery vyplývajúce z komentárov. Rovnako sa nevysporiadal ani so skutočnosťou, že v konkrétnom prípade ide o absolútnu neplatnosť, ktorá nastáva priamo zo zákona, je nepremlčateľná, môže sa jej domáhať ktokoľvek a súd na ňu musí prihliadať ex offo. Dodal, že odvolací súd už raz vo veci rozhodoval, keď súd prvej inštancie uznesením z 30. 07. 2020 zastavil konanie z dôvodu prekážky litispendencie, nakoľko medzi stranami sporu bolo pred Okresným súdom Banská Bystrica vedené upomínacie konanie. Z názoru odvolacieho súdu tu vyplýva, že predpokladá rozhodnutie o platnosti, resp. neplatnosti právneho úkonu v zmysle podanej žaloby. Aj z tohto dôvodu sa napadnutý rozsudok odvolacieho súdu javí prekvapivý, v rozpore s názorom iného senátu toho istého odvolacieho súdu. Dovolateľ skonštatoval, že odvolací súd si v napadnutom rozsudku formalisticky vyložil ust. § 137 písm. d) CSP. Za dôvod nesprávneho právneho posúdenia odvolacieho súdu označil to, že žalobca použil vhodný prostriedok obrany svojich práv v podobe žaloby o neplatnosť právnych úkonov, pri ktorých naliehavý právny záujem na žiadanom určení je jasne daný, aj keď podanie žaloby o neplatnosť právnych úkonov podľa odvolacieho súdu spadá pod ust. § 137 písm. d) CSP. Dovolateľ je toho názoru, že zmluva o pôžičke a dodatky na ňu nadväzujúce sú pre rozpor so zákonom absolútne neplatné, preto nesmú požívať právnu ochranu. Odvolací súd sa nijako nevysporiadal s naliehavým právnym záujmom a absolútnou neplatnosťou a jeho názor treba považovať za nesprávny, protiústavný a v rozpore s účelom a zmyslom ustanovení o neplatnosti právnych úkonov. Keďže záver odvolacieho súdu, že žaloba je procesne neprípustná, nakoľko nejde o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcej z osobitného predpisu (§ 137 písm. d) CSP) bol predčasný, pričom nezohľadnil, resp. nesprávne vyhodnotil prípadný naliehavý právny záujem žalobcu podľa § 137 písm. c) CSP, konanie je postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP. Táto vada spočíva v nedostatočnom, rozpornom až v nezrozumiteľnom odôvodnení napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v podstatných otázkach, od zodpovedania ktorých záviselo správne rozhodnutie veci. Napadnutým rozsudkom sa odvolací súd podľa dovolateľa odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, čím je daný aj dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd podľa § 449 ods. 3 CSP zmenil napadnutý rozsudok a potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, alternatívne napadnutý rozsudok zrušil a podľa § 450 CSP vrátil vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolateľ nevymedzil rozsah dovolania, t. j. nevymedzil, či dovolaním napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu, alebo napáda len niektoré jeho výroky. Argumentácia žalobcu nie je vecne rozdelená podľa jednotlivých dovolacích dôvodov. Z odôvodnenia dovolania je zrejmé, že oba dovolacie dôvody mali byť naplnené zamietnutím žaloby odvolacím súdom pre jej procesnú nespôsobilosť bez jej vecného prejednania. Žalovaný zdôraznil, že vo svojich podaniach upriamoval pozornosť súdu prvej inštancie na existenciu prekážky litispendencie,

ktorá sa v priebehu konania zmenila na prekážku *res iudicata*. Uviedol, že existencia prekážky vecí začatej, resp. vecí rozhodnutej by bola zjavnejšia, ak by žalobca formuloval petit na určenie, či tu právo je alebo nie je. V okolnostiach prípadu by sa žalobca musel domáhať určenia, že nie je dlžníkom žalovaného zo zmluvy o pôžičke. Pri takejto formulácii petitu by potom bolo nepochybné, že vec vedená Okresným súdom Banská Bystrica pod sp. zn. 34Up/1764/2019 a vec vedená Okresným súdom Michalovce pod sp. zn. 27C/29/2020 sú vecami totožnými. Ak by žalovaný aj hypoteticky pripustil, že naliehavý právny záujem vymedzený žalobcom bol pri podaní žaloby daný, vzhľadom na výsledok upomínacieho konania a doterajší priebeh exekučného konania naliehavý právny záujem opadol. Platobný rozkaz vydaný v upomínacom konaní je právoplatný a vykonateľný, exekúcia začatá na jeho podklade nebola prerušená a bola riadne vykonaná. Žalobca mohol a mal uplatňovať neplatnosť zmluvy o pôžičke v upomínacom konaní. S poukazom na uvedené žalovaný žiadal, aby dovolací súd dovolanie odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, resp. zamietol ako nedôvodné a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania v celom rozsahu.

5. Dovolateľ vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného k dovolaniu uviedol, že z dovolania je zrejmý rozsah, v akom rozsudok napáda, keďže obsahuje len jeden výrok vo veci samej. Žalovaný si odporuje, keď uvádza, že argumentácia žalobcu nie je vecne rozdelená podľa jednotlivých dovolacích dôvodov, ale z odôvodnenia mu je zrejmé, čím sú oba dovolacie dôvody naplnené. O prekážkach *litispendencie* a *res iudicata* rozhodol s konečnou platnosťou Krajský súd v Košiciach uznesením z 18. 11. 2020 č. k. 11Co/211/2020-115. Naliehavý právny záujem bol v čase podania žaloby daný tak, ako bol v žalobe vymedzený. Podaná žaloba je jediným prostriedkom právnej ochrany žalobcu, ktorým môže dosiahnuť odstránenie spornosti práva a odvolací súd mal preto skúmať a posúdiť naliehavosť právneho záujmu.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, ale nie je dôvodné.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie a na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutie spravodlivosti).

8. Z obsahu dovolania (§ 124 CSP) vyplýva, že dovolateľ vo vzťahu k § 420 písm. f) CSP (okrem polemiky so závermi súdov nižších inštancií) namietol v podstate nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudkov súdov nižších inštancií a v spojení s tým formalistický postup pri výklade otázky existencie naliehavého právneho záujmu.

9. K námietkam žalobcu týkajúcim sa nedostatočného odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. K jeho naplneniu dochádza tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán významnými pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby

na každý argument strany, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko, Hiro Balani c. Španielsko, Georgiadis c. Grécko, Higgins c. Francúzsko).

10. Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 245/2022 zo dňa 20. septembra 2022 vyplýva, že „arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. II. ÚS 336/2019).“

11. Dovolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie aj rozsudok odvolacieho súdu spĺňajú vyššie uvedené kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP a § 393 CSP, preto ich nemožno považovať za neodôvodnené či zjavne arbitrárne (svojvoľné). Súd ani v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

12. Dovolateľ postupom podľa § 420 písm. f) CSP, teda namietajúc porušenie svojho práva na spravodlivý proces, označil interpretáciu § 137 písm. c), d) CSP súdmi nižších stupňov za príkro odporujúcu účelu zákona, čo robí jeho dovolanie prípustným. Ústavný súd Slovenskej republiky vykladá čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky tak, že do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). V nadväznosti na takto všeobecne vymedzený obsah základného práva na súdnu ochranu ústavný súd uvádza, že do tohto obsahu patrí aj to, aby sa v spore alebo v inej právnej veci v konaní pred všeobecným súdom vytvoril právny základ na rozhodnutie vo veci samej v súlade s tým, aký bol právny základ vzťahov, ktoré vznikli medzi účastníkmi sporu (IV. ÚS 562/2013).

13. Dovolateľ sa domáhal určenia neplatnosti právneho úkonu (zmluvy o pôžičke zo dňa 22. 11. 2006 a jej dodatkov). Odvolací súd v bodoch 19., 22. až 26. rozsudku vysvetlil teoretické východiská posudzovania procesnej prípustnosti žalobcom zvoleného typu žaloby (o neplatnosť právneho úkonu, ktorá je určením právnej skutočnosti) aj jej rozdiel od žaloby o určenie, či tu právo je alebo nie. Dovolací súd vzhľadom na argumentáciu dovolateľa o existencii jeho „právneho záujmu“ na požadovanom určení iba opakuje, že existencia naliehavého právneho záujmu (t. j. nie iba právneho záujmu, ktorého existenciu tvrdil dovolateľ) na požadovanom určení sa v zmysle § 137 písm. c) CSP vyžaduje v prípade určenia, či tu právo je alebo nie je; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. Typickým príkladom určovacej žaloby podanej podľa § 137 písm. c) CSP je žaloba o určenie vlastníckeho práva. Žalobca sa však nedomáhal určenia, či tu právo je alebo nie je, ale domáhal sa určenia neplatnosti zmluvy o pôžičke zo dňa 22. 11. 2006 a jej dodatkov, teda určenia právnej skutočnosti. Tu zákonodarca ako podmienku prípustnosti tohto žalobného typu vyžaduje v zmysle § 137 písm. d) CSP, aby takéto určenie vyplývalo z osobitného predpisu. Príkladom takéhoto právneho predpisu je napríklad zákon o dobrovoľných dražbách, Zákoník práce alebo Občiansky zákonník. Odvolací súd konštatoval, že prípustnosť žalobcom zvolenej žaloby nevyplýva zo žiadneho osobitného zákona a takýmto zákonom nie je ani zákon o majetku obcí (body 26 až 29 rozsudku odvolacieho súdu); tento záver dovolateľ nespochybnil.

14. Aj z rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. IObdo/5/2021 vyplýva, že podľa novej právnej úpravy (rozumej Civilného sporového poriadku účinného od 01. 07. 2016 pozn. dovolacieho súdu) nie je možné žalovať neplatnosť právnych úkonov, ak to nevyplýva z osobitného predpisu. Ak sa dovolateľ s týmto právnym názorom nestotožnil poukázuc na to, že § 137 CSP vypočítava obsah rôznych druhov žalôb demonštratívny spôsobom, tu je potrebné zdôrazniť, že žalobca si bez akýchkoľvek pochybností zvolil

ako spôsob ochrany svojich práv žalobu o určenie neplatnosti zmluvy, teda žalobu o určenie právnej skutočnosti, nie žalobu o určenie, či tu právo je alebo nie je. Jeho žaloba spĺňala všetky zákonné formálne náležitosti, žalobný návrh (tzv. petit) ako obligatórnu náležitosť (§ 132 ods. 1 CSP) žaloby nevynímajúc, t. j. obsahovala aj riadne vymedzenie požadovaného nároku (určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke a jej dodatkov). Vymedzenie požadovaného nároku obsahovalo špecifikáciu nároku, o súdnu ochranu ktorého žalobca žiadal na základe ním popísaného skutkového stavu, nešlo teda o prejav právneho názoru strany sporu, ktorým by súd nebol viazaný, ako tvrdí dovolateľ. Pre vysvetlenie dovolací súd uvádza ako zjednodušený príklad konania, v ktorom súd nie je viazaný právnym posúdením žaloby konanie, v ktorom sa žalobca domáha plnenia zo zmluvy a počas konania vyjde najavo, že táto nie je platná; vtedy súd žalobcovi namiesto žiadaného zmluvného plnenia prizná nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia bez toho, aby žalobu zamietol.

15. V konaní sp. zn. 7Cdo/268/2019, na závery ktorého poukazuje dovolateľ, najvyšší súd konštatoval, že obsah žaloby nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitum), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opísaním skutkového deja (causa petendi) a súd je povinný petit je vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami v žalobe, teda má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh. V označenom konaní (spotrebiteľský spor) sa žalobkyňa (ako spoludlžníčka, ktorá písomne uzavreté zmluvy nepodpísala) domáhala určenia neplatnosti spotrebiteľských úverových zmlúv. V žalobe poukazovala (aj) na existenciu naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení podľa §-u 137 písm. c) CSP tvrdiac, že táto podmienka procesnej prípustnosti určovacej žaloby je splnená. Aj v odvolacom konaní predniesla argumentáciu o existencii jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Okresný aj krajský súd však jej žalobu zamietli s odôvodnením, že žaloba o určenie právnej skutočnosti (§ 137 písm. d) CSP) je procesne neprípustná. Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že „obsah žaloby a petitu bol mätúci (bod 13), hoci žalobkyňa bola kvalifikovane právne zastúpená (argument v neprospech strany žalobkyne, pozn.). Uvedenú rozpornosť však neodstránili ani nižšie súdy, ktoré primárne právne argumentovali procesnou neprípustnosťou žaloby podľa § 137 písm. d) CSP (nakoľko sa nejedná o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcej z osobitného predpisu) a sekundárne procesnou neprípustnosťou žaloby podľa § 137 písm. c) CSP. Pri riešení procesnej prípustnosti žaloby podľa § 137 písm. c) CSP a/alebo podľa § 137 písm. d) CSP je nutné zaoberať sa otázkou, z akého právneho vzťahu žalobkyňa vyvodzuje v konaní ňou uplatňovaný nárok (t. j. predmet konania), následne tento vzťah dôsledne analyzovať a nakoniec správne vyhodnotiť a posúdiť po právnej stránke. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobkyni povinnosť uviesť vždy už v žalobe rozhodujúce skutočnosti.... Podľa názoru dovolacieho súdu predmet sporu v danej veci nie je možné jednoznačne ustáliť (pozri bod 3). Zo samotného petitu žaloby síce vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala vyslovenia neplatnosti spornej zmluvy a prísne formalisticky (iba z obsahu petitu) bolo potom možné podriať danú vec pod procesný režim ustanovenia § 137 písm. d) CSP, ale z obsahu samotnej žaloby tiež vyplýva, že mohlo ísť aj o žalobu v procesnom režime ustanovenia § 137 písm. c) CSP. Súd prvej inštancie mal za účelom ustálenia predmetu konania v zmysle § 129 CSP žalobkyňu poučiť o vadách ňou podanej žaloby a vyzvať ju, aby ich v ním určenej lehote odstránila.“.

16. V prejednávanom spore ale musí dovolací súd konštatovať, že žaloba žalobcu spĺňala všetky zákonné náležitosti a nebol dôvod na postup podľa § 129 CSP. Žalobca, ako už bolo uvedené zhora, neposkytol nijaké žalobné tvrdenie umožňujúce posudzovanie jeho žaloby podľa § 137 písm. c) CSP, naopak bez pochyb tvrdil skutočnosti argumentujúce iba v prospech tvrdenej neplatnosti uzavretej zmluvy ako právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) CSP.

17. Zdôrazniť treba, že ani prípadné doplnenie žaloby postupom podľa § 129 CSP o argumenty svedčiace možnosti, že žaloba je podaná ako žaloba o určenie, či tu právo je alebo nie je (napr. o určenie, či žalobca je/nie je dlžníkom z uzavretej zmluvy o pôžičke zo dňa 22. 11. 2006 v znení jej dodatkov) by nič nezmenilo na verdikte súdu. Opomenúť totiž nemožno, že Okresným súdom Banská Bystrica vydaný platobný rozkaz sp. zn. 34Up/1764/2019 ukladajúci žalobcovi povinnosť zaplatiť plnenie na základe zmluvy o pôžičke zo dňa 22. 11. 2006 v znení jej dodatkov je právoplatným a vykonateľným a tvorí riadny exekučný titul a ani prípadný úspech žalobcu v tomto spore by nebol dôvodom pre aplikáciu ustanovenia § 61k Exekučného poriadku. Žalobca má v exekučnom konaní dané prostriedky obrany svojho práva, ktoré v tomto civilnom sporovom konaní nemožno aplikovať resp. ich nevyužitie v exekučnom konaní nemožno zhojiť.

18. Vzhľadom na obsah dovolania dovolací súd udáva, že v zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Dovolateľ otázku zásadného právneho významu (právnú otázku, nie otázku skutkovú), od vyriešenia ktorej malo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, uvedeným spôsobom nevymedzil.

19. Dovolací súd uzatvára, že na základe dôvodov uvedených dovolateľom dospel k záveru, že nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, čo by zakladalo odmietnutie dovolania. Vzhľadom na súčasne uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdenej existencii vady zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva dovolateľa na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), naplnenie ktorého dovolací súd nezistil, však dovolací súd dovolanie ako celok podľa § 448 CSP zamietol.

20. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V dovolacom konaní bol plne úspešný žalovaný, ktorému vznikli trovy dovolacieho konania. Dovolací súd preto žalovanému voči žalobcovi priznal ich náhradu v plnom rozsahu nezistiac dôvod na prípadnú aplikáciu § 257 CSP. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.